

ses Kaukaasias

UISLEPP

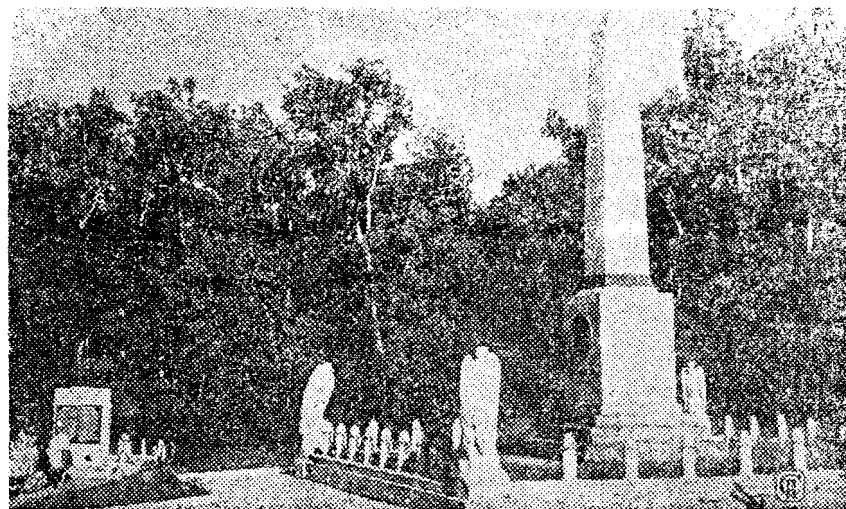
omapärane mäng kostis sageli kaufele linnatänavatele.

Külastasime ka «Diana koobast», mis asub kauni pargi — «Tsvetnik» — kõrval. Avara koopa seinu katavad looduse poolt kunstipäraselt lootuna näivad kivi tahvlid. Oma nimetuse on see koht saanud kreeka mütoloogias esinevalt jahija kuuvalguse jumalannalt Dianalt, kes muistendite järgi armastas puhata varjulistes kohtades.

«Diana koobas» on M. Lermontovi nimega seotud selletõttu, et nädal aega enne oma surma (8. juulil 1841. a.) korraldas poeet siin suure balli, millest on säilinud mitmeidki kirjutusi Lermontovi kaasaegsetelt. See pidustuste mitmekesisuselt ja osavõtjate arvult hiiglaslik ball kujunes tolaeagse Pjatigorski suursündmuseks. Nagu kirjutab üks ballist osavõttnu, oli koopaesine looduslikult kaunis väljak, kuhu koguneti tantsima, kaunistatud 2500 värvilise laternaga. Koopa sissekäiku katsid värvilised linnid, kiviseinad olid kaetud pärsia vaipadega, improviseeritud lühtrites põlesid küünlad. Lermontov tantsis sel õhtul ebaharilikult palju, ta oli kuidagi ärritatud ning lõbus.

Kuid kohates bulvaril ühte oma sõpra, tunnistas Lermontov, et ta tunneb, et elab veel ainult lühikest aega.

Eelamused ei peinud poeeti. Viis päeva peale suurt balli kutsuti teda tema endise sõbra ja sõjakoolekaaslaste, tsaariarmee ohvitseri Martõnovi poolt

Pjatigorsk. Lermontovi duelli koht.

duellile. Vahejuhtum toimus kindral Versilini majas, kus ka 13. juuni õhtul, nagu sageli, tantsiti. Lermontovi endine sõber Martõnov, kes oli riietatud tšerkessi paraadvormi ja kandis sealjuures suurt mõõka, vestles Versilini noorema tütre Nadjaga, vahetades pidevalt poose. Lermontov, kes istus diivanil, ei kannatanud noore ohvitseri keiglarlikku käitumist. Ta joonistas Martõnovist karikatuuri, kirjutades juurde: «Mägilane suure mõõgaga.» Need sõnad kandusid Martõnovini ja sõnavahetus lõppes duelliga.

Sõitsime Lermontovi duellikohale mõõ-

da Mašuki mäe jalamil kulgevat teed. Auto peatus tammemetsast ümbritsetud väikese legendiku ääres. See on looduslikult kaunimaid kohti Pjatigorski ümbruses. Siit avaneb suurepärane vaade laia oru taga sinetavatele Zeleznaja, Zmelnaja ja teistele Mašukki ümbritsevatele mägedele. 15. juulil 1841. aastal langes siin vene rahva suur tulihingeline poeet ja vabaduse ideede eest võitleja, M. Lermontov, oma parimais eluaastais ja loominguajus. Duellikohale on püstitatud mälestusmärk, mille aluse neljal nurgal asetsevad seljataha vaatavad kondorid tähistavad poeedi surematust.

Ekspursiooni juht, Maria Ivanovna, jutustas meile, et duellipäeval oli Lermontov käinud Zeleznovodskis, kus asuvad tervisveeallikad, et võtta arsti ettekirjutuse kohaselt vanne. Eelseisvasse kahevõitlusse suhtus Lermontov ükskõikseli, uskudes õnneliku lõppu.

Õhtul, kui duellist osavõtjad olid saanud kokkulepitud kohale, oli ilm muutunud halvaks, Taevas kumardus mustade pilvedega, viinge tuul rebis sekundantide mantlihõlmu. Martõnov sihtis nii kaua, et sekundant lubas astuda ta asemele, kui ta ei tulista. Kuid tolle aegseis ühiskondlikes tingimuses paadunud Martõnov soovis sihtida ainult poeedi südamesse.

Peale kuritöö kordasaatmist lahkus Martõnov oma saatjatega. Kuna sekundant ei saanud kohe hobust, siis jäi Mihhail Jurjevitši laip kuni keskööni lagendikule tugeva vihmajärgu kätte.

«Lermontov langes, kuid suure poeedi loomingu, tema vabadusele pühendatud luulet ei suudetud hävitada. See elab edasi nõukogude inimeste südames,» rääkis Maria Ivanovna.

Jõudnud tagasi Pjatigorskisse, külastasime Lermontovi muuseumi. Üks osa muuseumist asub endises Versilini majas. Tuba, kus toimus Lermontovi ja Martõnovi kokkupõrge, on sisustatud täpselt samuti, nagu see oli tol saatusliku õhtul. Teistes tubades on Lermontovi ja tema sõprade ning tuttavate pildid ja luuletaja käsikirju. Siin on ka Lermontovi oma maale ja jooniseid, milles on meisterlikult kujutatud suurepäraselt Kaukaasia loodust ja võitlusvaimust kantud mägilasi.

(Lõpp.)